

Vasikoiden lisäruokinta

Lisäruokinnalla pyritään parantamaan vasikoiden keskimääräistä päiväkasvua ja vieroituspainoa. Lisäruokaa voidaan tarjota koko laidunkauden ajan. Paras taloudellinen hyöty lisäruokinnasta saadaan, jos laidun pinta-alaa ei ole riittävästi tai se on heikkolaatuista. Vasikoiden lisäruokinta on paikallaan, kun selvä enemmistö tilan emoista on nuoria (ensimmäistä/toista kertaa poikivia). Lisäruokinta säästää nuoria emoja. Niiden kunto ei heikkene liiaksi, koska vasikat saavat kasvuunsa muuta ravintoa kuin emojen tuottamaa maitoa ja laidunrehua.

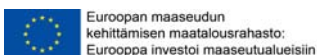
Suunniteltaessa vasikoiden lisäruokintaa on tärkeää huomioida siitä saatava hyöty. Jos laidunpinta-alaa on riittävästi, laidunkierto tehokas ja emojen maidontuotantokyky hyvä, vasikoiden tarvitsema lisäruokinta on vähäinen. Lisäruokinta on aina kustannus. Alhainen viljan hinta suosii pihvivasikoiden lisäruokintaa. Pihvivasikan tuottajan kannattaa tavoitella korkeaa vieroituspainoa. Hyvään tulokseen päästään, kun vasikat saavuttavat noin 300 kg vieroituspainon puolen vuoden iässä. Pihvivasikat oppivat melko hitaasti syömään tarjottua lisäruokaa. Tarjotun lisäruoan koostumuksesta riippuen, vasikka tarvitsee noin 10 kg lisärehua tuottaakseen yhden kilon elopainoa. Hyvin onnistuneella lisäruokinnalla voidaan kuitenkin lisätä vasikoiden vierotuspainoja 10 - 25 kg.

Tämän hetkiselä viljan hinnalla 20 lisäkilon hinta on noin 16 € Toisaalta 280 kg painavasta pihvisonnivasikasta voi saada jopa 100 €vähemmän kuin 300 kg painavasta, rodusta riippumatta. Lehmävasikoiden osalta ero liikkuu 50 – 80 €välillä. Lehmävasikoilla isäsonnin rotu vaikuttaa enemmän myyntihintaan. Pihvivasikantuottajalle lisäruokinnasta on taloudellista hyötyä. Lisäruokitut pihvivasikat yleensä kasvavat hyvin myös loppukasvatuksessa.

Laitumen kasvurytmi, emojen maidontuotanto ja normaali vasikan kasvu

Kesä edetessä laitumen kasvu hidastuu ja laidunruohon ravitsemuksellinen taso laskee. Kevätpoikivien emojen maidontuotantokäyräkin näyttää laskusuuntaiselta loppukesästä ja alkusyksystä. Emon maidontuotantokyky ja –taso on riippuvainen seuraavista seikoista; emon rotu, ikä ja laitumen kasvivalikoima (kuinka paljon laitumessa on esim. nurmipalkokasveja), laitumen kasvukunto ja sääolosuhteet. Jos emojen maidontuotantopotentiaali ja laitumen kasvukyky ei ole riittävä tuottamaan ravintoa tarpeeksi vasikoiden tasaiseen kasvuun, on lisäruokinta mahdollisuus.

Pihvivasikka kasvaa syntymästä vieroitukseen tavallisesti 0,9 - 1,4 kg/pv. Vasikan tarvitsema valkuaisen- ja energiantarve lisääntyy vasikan kasvaessa. Emolehmän keskimääräinen maitotuotos 5 - 10 kg/pv (suuria yksilöllisiä vaihteluita roduittain!). Hiehot tuottavat vähemmän maitoa kuin vanhemmat lehmät. Emon maidontuotanto lisääntyy aina 5 - 6 poikimiseen saakka. Kahden kuukauden iästä lähtien, nopeasti kasvava pihvivasikka pystyy hyödyntämään noin 10 -

31600 **Jokioinen**
Vaihde (03) 41 881

Tervamäentie 179
05840 **Hyvinkää**
Vaihde (019) 457 5700

Halolantie 31 A
71750 **Maaninka**
Vaihde (017) 264 4800

Toivonlinnantie 518
21500 **Piikkiö**
Vaihde (02) 477 2200

Tutkimusasemantie 15
92400 **Ruukki**
Vaihde (08) 2708 4500

Antinniementie 1
41330 **Vihtavuori**
Vaihde (014) 339 6800

Alapääntie 104
61400 **Ylistaro**
Vaihde (06) 474 6400

Luutnantintie 13
00410 **Helsinki**
Vaihde (09) 56 080

Silmäjärventie 2, PL 44
69101 **Kannus**
Vaihde 0400 269 394

Karilantie 2 A
50600 **Mikkeli**
Vaihde (015) 321 220

Eteläranta 55
96300 **Rovaniemi**
Vaihde (03) 41 881

Kipinäntie 16
88600 **Sotkamo**
Vaihde (08) 666 1741

Vakolantie 55
03400 **Vihti**
Vaihde (09) 224 251

Varsanojantie 63
32100 **Ypäjä**
Vaihde (02) 763 6560

15 kg emon maitoa päivittäin. Tämä vastaa melko hyvin emolehmän maidontuotantokäyrää, jonka huippu saavutetaan yleensä juuri pari kuukautta poikimisen jälkeen. Maitotuotos alkaa tämän jälkeen laskea. Vasikan tasainen kasvu vaatii kaikkien tarvittavien ravintoaineiden tasaista saantia. Usein juuri loppukesästä muodostuu ravitsemuksellinen vajuus, jolloin vasikoiden kasvu herkästi kärsii. Lisäruokinnalla pystytään tätä vajetta paikkaamaan ja näin hyödyntämään vasikoiden kasvupotentiaali.

Korvataanko lisäruokinnalla emon maitoa vai laidunta?

Lisäruokinta vähentää emon maidontuotannon tarvetta. Jos vasikalle annetaan valinnan mahdollisuus, se valitsee aina ensin emon maidon, sitten hyvin maittavan lisäruoan ja viimeiseksi laidunruohon. Kun tarjolla on sekä emon maitoa että lisäruokaa, ne korvaavat vasikoiden tarvitsemää ja käyttämää laidunruohoa. Emoille jää enemmän laidunalaa syötäväksi. Emot pystyvätkin käyttämään tehokkaimpina laiduntajina ja märehtijöinä paremmin karkearehun hyödyksi. On arvioitu, että jokaista vasikan syömää 0,5 kg lisärehua säästyy emoille 0,25 - 0,50 kg laidunruohoa. Saavutettu hyöty on suurempi, kun laidun olosuhteet ovat syystä tai

toisesta normaalia heikkomat.

Lisärehun koostumus

Tarjottavan lisärehun koostumus riippuu laitumen määrästä ja laadusta. Laidunruohon energiapitoisuus laskee laidunkauden edetessä ja valkuaispitoisuus heikkenee varsinkin "vanhoiksi päässeillä" lohkoilla selvästi. Kasvivalikoimalla on vaikutuksensa tähän, erilaiset kasvurytmit täydentävät toisiaan.

Jos laidunpinta-ala on liian pieni suhteessa eläinmäärään, mutta laitumen kasvukyky on hyvä. Tällainen laidun yleensä tuottaa laidunruohoa, jossa on tarpeeksi energiaa ja valkuaispitoisuutta. Vasikoille suositellaan lisärehua, jonka valkuaispitoisuus on noin 13 %.

Jos laidunta on riittävästi, mutta laidunruohon ravitsemuksellinen laatu on heikentynyt. Tyypillinen tilanne varsinkin loppukesästä, kun laidunpinta-alaa on tarpeeksi tai laidun ehtinyt korsiintua ennen lohkon vaihtoa. Vasikoille suositellaan lisärehua, jonka valkuaispitoisuus 16 %.

Tarjottava lisärehu voi olla jokin teollinen vasikkarehu tai kotiseos. Teollisia vasikkarehujä voidaan laimentaa tarvittaessa kotiviljalla (esim. 1 vilja:4 vasikkarehua. Vaarana kuitenkin lajittuminen). Viljana voidaan käyttää kauraa tai ohraa. Kauraa pidetään turvallisempänä. Jos ohraa halutaan käyttää, suositus olisi, että sitä annettaisiin kauran kanssa esim. 50 % kauraa ja 50 % ohraa. Vilja annetaan litistettynä, ei jauhettuna.

Kotiseos esimerkki:

Vilja tarjotaan litistettynä. Valkuaisrehun osuutena noin 10 % väkirehuseoksesta (Tarkennustayllä olevista kappaleista).

Litistettyä viljaa 60 %

Ohrarehua 24 % (Ei välttämätön)

Rypsipuriste 13 % (Rypsi/rapsiruohe käy myös. Jos halutaan käyttää hernetta, pitää litistää!)

Apekivennäinen 3 % (Voidaan käyttää myös mitä tahansa "mullikivennäistä")

Lisäruokinnan käytännön järjestelyt

Aluksi lisäruokintapiste kannattaa sijoittaa emojen makuu- tai juottopaikan lähelle. Kun vasikat oppivat lisärehua käyttämään, paikkaa voidaan vaihtaa vähemmän "kuormittuvalle alueelle".

Emot ja siitossonni ei saa päästä lisäruokintapaikkaan. Lisärehun pitää pysyä ruokintapisteessä kuivana. Märkä rehu pilaantuu herkästi ja vasikat voivat sairastua.

Turvallisinta on laittaa väkirehua tarjolle ennen kuin vasikoilla on varsinainen lisärehun tarve.

Lisärehua on hyvä olla ruokintapisteessä kokoajan tarjolla (vapaasti). Tällä pyritään ennalta ehkäisemään lisärehun liikasyöntiä ja puhaltumista. Väkirehun koostumusta voidaan yrittää säätää niin, että vasikat syövät tarpeeksi, mutta ei liikaa. Tämä on kuitenkin käytännössä melko vaikeaa, yhtenä mahdollisuutena voisi olla rehuannokseen lisätty suola. Tässäkin ongelmaksi muodostuu lajittuminen.

Vasikoita pitää tarkkailla säännöllisesti ja

kiinnittää huomiota erikoisesti käyttäytyviin tai syrjään vetäytyviin. Ongelmiin kannattaa puuttua heti.

Lisäruokinta, jos tilalla kasvatetaan jalostuseläimiä

Lisäruokinnan tarjoaminen vasikoille "tasoittaa" emojen maitotuotoseroja. Hyvän maitotuotoksen omaavia emoja on vaikeampi erottaa heikommista emoista, kun käytetään lisäruokintaa. Vasikan vierotuspaino ei tässä tapauksessa kerro täyttä totuutta emon maidontuotantopotentiaalista.

Uudistukseen kasvatettavien/valittujen lehmävasikoiden lisäruokintaa ei suositella. Lisäruokinta rasvoittaa lehmävasikan utareta ja heikentää sen tulevaa maidontuotantokapasiteettia.

Lisäruokinnan etuja

- 1.** Vierotuspaino on korkeampi.
- 2.** Pihvivasikantuotantoon erikoistunut tila saa suuremman tilin. Ota kuitenkin huomioon käytetty rehun määrä ja hinta!
- 3.** Lisäruokinnasta on selvää hyötyä isompien rotujen sonnien jälkeläisten kasvatuksessa. Varsinkin, jos vasikat myydään heti vierotuksen jälkeen (1-2 vk) loppukasvatukseen.
- 4.** Vasikoiden vieroitustressi vähenee, koska vasikat osaavat jo syödä lisärehua. Pelkästään vieroitustressin vähentämiseksi, lisäruokinta voidaan ajatella aloitettavan noin 3 vk ennen ajateltua vieroitusaikajankohtaa.
- 5.** Lisäruokinnasta on merkittävää etua, jos laidun pinta-ala on liian pieni tai laidunvuosi on heikko/huono tai suurin osa tilan emoista on nuoria. Emojen kunto säilyy parempana, jolla on merkitystä hedelmällisyyteen ja tiinehtyvyyteen. Tämä on taas suoraan verrannollinen seuraavan vuoden vasikkasaantoon ja poikimakauden pituuteen.

Lisäruokinnan kääntöpuoli

- 1.** Lisärehun hinta/hyötysuhde on usein laskettaessa selvästi negatiivinen.
- 2.** Ei suositella uudistukseen kasvatettaville lehmävasikoille. Suositus on, että uudistukseen kasvatettavat lehmävasikat sijoitetaan eri lohkolle kuin missä on lisäruokintaa. On tietenkin aina tuottajan valinta, missä tehdään kompromissi; mahdollinen heikentynyt maidontuotantokapasiteetti vai pienemmät vierotuspainot.
- 3.** Jos emot täysi-ikäisiä, laidun on hyvä ja olosuhteet ok, lisäruokitut vasikat on vain hieman painavampia kuin samoissa olosuhteissa ei-lisäruokitut.
- 4.** Korkean maidontuotantopotentialin omaavien emojen vasikoilla lisäruokinnan hyötysuhde voi olla hyvin heikko (enemmän kuin 15 kg lisärehua yhtä 1,0 kg lisäkasvua).